

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 16
DECEMBER
1929

Svenska Sockerfabriks Aktiebolaget

Väl förpackat
men ändå lätt
tillgängligt

ligger sockret i Sockerbolagets maskinpackade originalkartonger. Bitsockerförpackningarna äro lätta att slå upp och av Pärlo- och Strösockerkartongerna gör man en praktisk "ströask" genom att skära bort det ena hörnet. Köp aldrig socker i lös vikt, utan begär uttryckligen att få Svenska Sockerfabriks Aktiebolagets

SOCKER I PAKET

Till salu överallt.

HERTHA

ÄRGÅNG XVI

DECEMBER 1929

HÄFTE 10

Ungdomen och kvinnorörelsen.

En diskussionsinledning.

Den kvinnliga ungdom som sitter på en kontorsstol och tar upp stenogram och knackar ned brev på skrivmaskin dagarna i ändaliksomden som sitter i föreläsningssalarna och gör anteckningar efter professorernas diktamen för att sedan försöka knacka in dem i sitt eget huvud — den kategorien av ungdom står nog i allmänhet ganska frågande för vad ordet kvinnorörelse egentligen innebär. Den har över huvud taget mycket litet kontakt med sociala och politiska frågor och det förefaller som om den inte bara i stort sett vore ointresserad av dem utan som om den också kände en viss skygghet för att taga någon befattning med dem. Flickor som gå ut åttonde klass använda något eller några år på språkstudier, matlagnings- och sykurer eller dylikt — så lära de sig stenografi och maskinskrivning och hamna i ett arbete som sällan är så bra betalt att de kunna försörja sig på det och inte heller annat än undantagsvis verkligen intresserar dem, ger deras tillvaro ett innehåll. Arbetet blir arbetet för lönens skull och det är ju inte så många dar i månaden som äro avlöningsdar.

Det är helt naturligt att den som på detta sätt måste använda sina krafter

och sin energi på något, som inte förmår stimulera henne, använder i så stor utsträckning som möjligt den tid hon har till sitt fria förfogande till att skaffa sig sådana stimulantia på annat håll. Hon behöver sådant som är vackert och spännande och rörande och skrattretande och det blir bio och teater och dans och flirt och flotta kläder och ändlösa resplaner för semesterveckan. Hon har förresten sällan känslan av annat än att hennes nuvarande tillvaro är ett provisorium. Inte ämnar hon stanna på en kontorsstol hela livet inte. Någonting skall väl hända.

De flickor som efter slutad skolgång fortsätta och läsa för att taga en högre examen ha naturligtvis stora fördelar framför dem som genast fastna i ett bestämt arbete. Man väljer de studieämnen som intressera en, man är inriktad på ett mål, som man kan känna sig komma ett steg närmare dag för dag, hela ens liv är mer omväxlande och erbjuder mer utvecklingsmöjligheter för ens personlighet. Men man har en hård press över sig — bestämda kurser, som skola pluggas in på bestämd tid, och vetenskapen om att man måste rusta sig för en hård kamp om utkomstmöjligheterna. Var och en får så sin till-

varo uppfylld med det egna arbetet och de egna — nöjena.

Det innebär därför ingen överdrift att säga att den kvinnliga ungdomen i 18—25-årsåldern från den s. k. bildade klassen är för egocentrisk, för självupptagen för att ägna mycket intresse åt allmänna frågor. Man kan nog vanligtvis fråga efter mannen bakom, när man finner en flicka som har verklig förståelse för t. ex. politik.

Ät kvinnorörelsen är det därför naturligt att man inte har mycket aktivt intresse att ge under de där osäkra åren. Förutom att flickor ha mycket svårt att i sitt schema inpassa allmänna intressen överhuvud, så äro de förfärligt rädda för att ställa sig i opposition mot det andra könet, att på något sätt göra sig löjliga i dess ögon. Herrar ha ju, som bekant, en utpräglad motvilja mot "fruntimmer i klump" och genera sig inte alls för att ge ganska ofinkänsliga uttryck åt den. Och de unga damerna skingra sig också undergivet.

Men det är inte bara i dylika efemära orsaker som den där skyggheten för kvinnorörelsen bottnar — dem äro vi väl egentligen litet generade att överhuvud erkänna som av någon betydelse — utan den bottnar också i en fullkomligt sund och resonabel känsla.

Vad har egentligen kvinnorörelsen för betydelse i våra dagar? frågar man sig. När det gällde att skaffa kvinnorna rösträtt var det ju annorlunda. Nu äro vi ju myndiga och få

ha hand om våra pengar själva och få rösta på vilka vi vilja och få bli vad vi vilja. Varför skola vi just betona, att vi äro kvinnor? Vi äro väl först och främst samhällsmedlemmar och kunna arbeta för våra önskemål sida vid sida med männen.

Detta måste väl erkännas vara mycket sant. Många frågor, sådana exempelvis som röra barnen eller fredsarbetet, kunna väl rent av bli lidande på att tagas upp som kvinnliga programfrågor, då de äro samhällsfrågor, som männen borde ha lika stort intresse av att få lösta. I stället kanske de känna det, som om det riktades en opposition mot dem, eller också få de den uppfattningen att det rör sig om något som de inte behöva bekymra sig om, för det jobba kvinnorna med. Värdet av ett gott kamratskap och samarbete mellan män och kvinnor har ungdomen av i dag allt mer fått upp ögonen för.

Men nu är det tyvärr så, att det där kamratskapet i ungdomsåren, trots alla redbara ansträngningar ofta blir så förfärligt ofullkomligt. Det unga självkära maskulina slottet har en retsam benägenhet att döma kvinnornas insatser inte efter vad de verkligen utföra utan efter den grad av personlig charm och temperament, som kommer till uttryck vid utförandet. Det blir på så sätt ganska svårt för en kvinna att få ett gott arbete bedömt fullt objektivt. Männen bry sig helt enkelt inte om att använda sin vanliga måttstock —

PÄLSKAPPOR

Största sortering, billiga priser, fackmans garanti,
JAKOBSSON & ALVÉN, Körsnär, Klarabergsgatan 50. Stockholm.

antingen blir det feminina arbetet förbisett eller också blir det övervärderat. Männen tycka om att känna sig chevalereska och bocka sig och säga: "Damerna först". Att kvinnan måste förtjäna sitt bröd och kan göra nytta i förvärvsarbetet — det ha de lärt sig inse, men börjar hon intressera sig för annat dessutom bli de nog en smula misstroagna. De visa sig rent av rörande angelägna att bevara kvinnans kvinnlighet. Det finns inga nu för tiden som är så rädda om den som herrarna.

Den kvinnliga ungdomen blir alltså — om den lösgör sig från sin personliga intressesfär, vilket den har svårare att göra än sin manliga motpart — med avsikt att ställa sig vid männens sida i politiskt eller socialt arbete ofta avskräckt och får höra att den fjäskar i onödan. Och så slumrar den in i sitt eget "egos" sömn igen.

Jag skulle vilja säga att en kvinnoorganisation här har sin största uppgift bland ungdomen: den att väcka dem sovande och att hålla dem vakna. Den kan visa att det verkligen behövs, att var och en drar sitt strå till stacken och att vars och ens strå blir uppskattat efter förtjänst utan att någon kritiskt ser efter om strået blir framdraget på ett behagfullt sätt. Den kan också påpeka för den som knackar skrivmaskin för 200 kr. i månaden och tycker att hon förspilar sin ungdom och för den som håller på med specialutredningar angående

feodalismen under medeltiden och tycker att hon tappar bort sig i teoretiska kunskaper, att det kan vara omväxlande intressant och innehållsrikt, att det innebär en kontakt med den levande och betydelsefulla verkligheten att sätta sig in i och arbeta för vad som göres och behöver göras i samhället.

Det är ju förresten så, att fastän en tidigare kvinnogeneration utfört det tyngsta arbete för att åstadkomma en rättvis lagstiftning om kvinnans ställning finns det ännu mycket att göra, innan alla rester av gammal slentrian på detta område är borttagen. Och det är ju inte fråga om annat än att det måste bli kvinnliga programpunkter. Allt ifrån den organiserade kvinnorörelsens begynnelse och de första rösträttsivrnarnas kampdagar intill våra dagars ansträngningar att göra kvinna berättigad att erhålla alla tjänster hon genom duglighet meriterat sig för och att få lön och befordran efter samma grunder som männen utan hänsyn till hur hon ordnat sitt privatliv, om hon lever ensam, om hon lever tillsammans med en man i fri förbindelse eller om hon låtit viga sig vid honom, alltid har arbetet för dessa frågor lösning utförts och måst utföras av kvinnor och av kvinnor, som inte kunnat ängsligt få avväga om de gjort intryck av att vara bråkiga och envisa och i saknad av det kvinnliga "det". Och alltid har arbetet måst erkännas välsignelse-

RAMLÖSA-VATTEN

Naturligt alkaliskt. Förnämlig Bords- och Hålsodryck.

Hovleverantörer till: H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

bringande — ja, nödvändigt, också av dem som bara tittat på på avstånd.

Hur länge detta arbete för att bygga upp en rättvis uppfattning om kvinnans ställning och arbete kommer att räcka, hur långt hennes likställighet med männen kan genomföras — det är frågor som väl kommande arbetare i kvinnorörelsens tjänst bli ställda inför. Det har ju visat sig att de välvisa farhågorna för att de stackars kvinnorna inte skulle kunna sköta mera ansvarsfulla poster voro alldeles överdrivna, att de berodde enbart på männens konservativa syn på saken och på att kvinnorna saknade den erforderliga vanan. Motviljan mot att se kvinnan exempelvis som präst eller som diplomat är naturligtvis bara grundad på samma slentrian och kommer väl så småningom att övervinnas. Att sedan kvinnokönet som helhet är mindre lämpat för arbete i det allmännas tjänst än vad männen äro — det är väl ingen som förnekar. Vad som här redan har påpekats angående svårigheten att ens intressera kvinnlig ungdom för sociala frågor är ju ett bevis härpå — genomsnittskvinnans rätta plats är hemmet och där behövs hon bäst. Detta talar ju givetvis för kvinnans framsläppande överallt dit hon kan meritera sig. Kvinnomaterialet kommer alltid att vara bättre sovrat än det manliga redan från början.

På många områden ha alltså fördelarna allt tydligare visat sig av att taga bort könsstrecket och indela folk

inte i män och kvinnor utan i goda och dåliga arbetare. Sådana som påstå, att detta i själva verket innebär detsamma, existera väl än, och i den mån och på de områden de kunna visa svart på vitt på att de ha rätt få vi naturligtvis genast ge oss.

Men så finns det också fall, som äro mera tvivelaktiga, där det inte är möjligt att gå fram efter raka linjer utan där man måste komma till en kompromiss. T. ex. på det militära området. Här ropa vi inte på likställighet. Vidare är det ju så att om också kvinnans kärleksförhållande är hennes privatsak och inte bör betyda mer än mannens i motsvarande fall, att hon bör ha samma ställning gift eller inte gift, så är däremot hennes moderskap en samhällsfråga som måste påkalla särskild undantagslagstiftning i många fall. Och här har ju kvinnan oerhört betydelsefulla plikter att fylla som äro ensamt hennes.

Rättvisan, det noggranna avvägandet av mitt och ditt, av mitt arbete och ditt arbete, av min lön och din lön, av mina rättigheter och dina rättigheter, när kan den komma till utförande — kanske inte en gång i vår moderna värld, som lärt sig avväga atomer på tusendels milligram. Konsekvens har sedan tidernas begynnelse aldrig existerat i förhållandet mellan man och kvinna, inte heller nu kunna vi önska eller hoppas att få någon sådan fullt genomförd. Så långt det går måste vi kvinnor arbeta på att få gamla oförnuftiga för-

SÅNG och TAL.

DAVID ODRE meddelar undervisning i tonbildning, solosång och talteknik. Instudering av romanser etc.

Tel. Norr 22 614. Kl. 12—6 e. m.

domar att försvinna, och vi måste arbeta med ihärdighet och sammanhållning, men när vi komma till den klyfta, som alltid måste finnas kvar, skillnaden mellan kvinna och man i

deras personliga förhållande, då få vi vara beredda på taga emot vad som blir oss beskärt och tacka till och att ge med fulla händer utan att kunna räkna på tack. BRITA ÅKERMAN.

Förslag till moderskapsskydd.

Det är med stor tillfredsställelse man tar del av det betänkande om moderskapsskydd som nu föreligger i färdigt skick. Betänkandet har utarbetats av fyra sakkunniga, av vilka två varit kvinnor, en omständighet, som varslar om nya tider för lagstiftningen i socialhygieniska frågor. Icke enbart frågan om ekonomiskt moderskapsunderstöd, utan även frågan om förbättrad moder- och spädbarnsvård i vidsträckt bemärkelse har tagits upp till behandling.

Den sociala försäkringsfrågan i vårt land har länge varit ett ouppodlat fält, där de mest olikartade försäkringsföretag fått växa vilt. Riksdagen har upprepade gånger satt plogen i den leriga och vildvuxna marken, men varje sådant försök har slutat med att den resignerat och slagit sig till ro. Efter 1926 års regeringsförslag i sjukförsäkringsfrågan, som avsåg det s. k. enhetskassesystemet, eller att å samma ort endast en statsunderstödd sjukkassa skulle få finnas, kan man kanske våga säga att frågan klarnat något. Visserligen avslogs 1928 års motion om obligatorisk sjukförsäkring, men under motivering, att riksdagen icke borde beröva K. M:t möjligheten att undersöka andra vägar för åstadkommande av en för vårt land lämpad sjukförsäkring. Och nu föreligger ett förslag

av sakkunniga, tillsatta av regeringen 1929, som syftar till genomförande av ett enhetskassesystem.

Såväl detta nya sjukförsäkringsförslag som förslagen från föregående år innehålla bestämmelser om obligatoriskt moderskapsunderstöd för de försäkrade. Centralkassa skall, heter det, utgiva moderskapshjälp åt kvinna, som omedelbart före barnsburden varit medlem av erkänd sjukkasse under minst 270 dagar. Men man behöver icke länge ha sysslat med sjukvårdsarbete för att komma underfund med, att just de fattigaste barnaföderskorna alltför sällan äro medlemmar i frivilliga sjukkasor. Och man säger sig, sedan man läst detta nya sjukförsäkringsbetänkande, att även om detta förslag skulle komma att genomföras, så kan man därav icke vänta hjälp för de minst bemedlade av landets mödrar. Det förslag till moderskapsskydd, som i september detta år efter ingående utredning har avgivits av de s. k. moderskapssakkunniga, fröken Kerstin Hesselgren, doktor Ada Nilsson, hemmansägare O. L. Tjällgren och byråchefen i socialstyrelsen J. Molin, är sålunda ett högst nödvändigt komplement till nämnda försäkringsform.

Det är en gammal förpliktelse, som nu sent omsider skulle komma att infrias, om detta förslag vinner riksdagens

Silkestvätt — — —

kallt vatten och TROLLTVÅL

gens bifall. Redan vid sekelskiftet antogs en lag, varigenom kvinnor i fabriksmässig industri förbjöds att arbeta under de fyra närmaste veckorna efter barnsörden, och år 1908 väcktes den första motionen om ekonomisk hjälp åt sådana arbeterskor. I riksdagens skrivelse med begäran om utredning i denna fråga uttalades att föga vore vunnet med en lag, som stadgar förbud för kvinnor att arbeta efter barnsörden, om man icke samtidigt sörjer för ekonomiskt understöd åt de från sitt arbete avstängda kvinnorna. Det förslag till moderskapsförsäkring, som i anledning härav utarbetades inom socialdepartementet, innebar att varje kvinna i industriell tjänst skulle betala 27 öre i månaden och vid barnsörd utfå 2 kr. varje söckendag under sex veckor. Försäkringen skulle förmedlas av sjuk-kassa. Departementschefen, som föredrog ärendet, betonade det viktiga i att moderskapsförsäkringen bleve obligatorisk, medan lagrådets yttrande starkt ifrågasatte lämpligheten härav och i stället tillrådde att man skulle uppmuntra den frivilliga sjuk-kasseverksamheten. Tack vare den stränga kritik, som principen om obligatorisk sjukförsäkring utsattes för från lagrådets sida, ledde detta första förslag till moderskapsförsäkring aldrig till att någon proposition förelades riksdagen.

Då vi sålunda icke lyckats införa obligatorisk sjukförsäkring och då den frivilliga sjukförsäkringsform vi haft icke vunnit allmän anslutning inom de mindre bemedlade folkskikten, så innebär detta att frågan om moderskaphjälp i stort sett förblivit olöst. Och de barnaföderskor, som enligt lagen om arbetarskydd äro ålagda obligatorisk arbetsvila, ha, trots att denna arbetsvila år 1912 utsträcktes från fyra till sex veckor, ännu icke fått någon hjälp. En rege-

ringsproposition, som syftade härtill och som framlades 1926, avstogs nämligen även den, emedan den särskilt från bondeförbundshåll ansågs innebära en orättvisa mot mindre bemedlade mödrar, som arbetade inom jordbruk och hantverk.

Moderskapsakkunniga ha behjärtat detta rättfärdighetskrav och i så stor utsträckning som möjligt sökt taga hänsyn till detsamma. Det visar sig också av den inkomststatistik, som de förebragt, att av landsbygdens barnaföderskor ha 75 % under 500 kronors årlig beskattningsbar inkomst, medan motsvarande tal för städernas vidkommande är 45 %. Även av en undersökning, som företagits i syfte att kontrollera taxeringsuppgifterna och som stöder sig på uppgifter från barnmorskor och avser förhållandet mellan "bärgade" och "mindre bemedlade", framgår att det största antalet av de senare är tillfinnandes å landsbygden. Man kan väl sålunda våga säga, att kritiken av 1926 års proposition visat sig ha haft åtskilligt fog för sig.

Betänkandet stadgar därför att varje barnaföderska, som ensam eller tillsammans med sin man är taxerad till beskattningsbar inkomst, vilken understiger 500 kr., skall ha rätt till moderskapsunderstöd. Dylikt understöd skall utgå med 50 kr. och sökas hos barnavårdsnämnd. Understödet skall utbetalas i två hälfter, den förra omedelbart vid förlossningen, den senare två veckor efteråt, och med villkor att modern väl vårdar sitt barn. Kostnaderna skola bestri-das till en femtedel av den kommun, där barnaföderska uppehåller sig och till fyra femtedelar av staten.

Enligt en approximativ beräkning skulle antalet mindre bemedlade barnaföderskor under 500 kronors förmögenhetsgräns utgöra sjuttio procent av samtliga eller omkring 70,000. Och kostnaderna för denna

Pälskappor

Räv, skunks, lösa skinn.

Fina kvaliteer,

Billiga priser.

Hellströms Pälsvarumagasin

Regeringsgatan 13, 2 tr. Hiss,
Stockholm.

största post i förslaget skulle belöpa sig till 3,5 millioner. I första ögonblicket häpnar man över att antalet "mindre bemedlade" barnaföderskor är så stort. Men man får komma ihåg skillnaden mellan "ärlig inkomst" och "beskattningsbar årlig inkomst."

Åtgärden att uppdraga utdelningen av understöden åt barnavårdsnämnderna får nog anses både klok och praktisk. Barnavårdsnämnden, som numera skall omhändertaga vården även av värnlösa och övergivna barn, är säkerligen den myndighet som bäst lämpar sig att ha överinseendet över den förebyggande vård, som moderskapsunderstödet syftar till. Och dess barnavårdsmannainstitution bör i en framtid kunna läggas så, att den blir till gagn även för de gifta kvinnorna.

Betänkandets andra huvudpunkt innehåller förslag till ersättning åt barnaföderskan inom industriellt arbete. Arbetsförtjänstersättning, heter det, skall utgå till arbeterskor, som under minst fem månader före förlossningen varit anställd i fabriksmässig industri, vilken bedrivs i den omfattning att minst tio arbetare eller fem effektiva hästkrafter användas. Ersättningsbeloppets storlek utgår med två tredjedelar av den arbetsförtjänst hon kan anses ha gått förlustig för tiden från och med fjärde till och med sjätte veckan efter förlossningen. Av alla mödrar kan man begära, mena de sakkunniga, att de avhålla sig från egentligt arbete under tre veckor efter en barnsbörd. Men gentemot de arbeterskor, som enligt lagen om arbetarskydd av 1912 under ytterligare tre veckor äro förbjudna att arbeta, anse de sakkunniga att staten har förpliktelse till ekonomisk gottgörelse. Dessas antal beräknas till ungefär 1,500, och hela kostnaden för denna

rättfärdighetsparagraf beräknas till 100,000 kr. årligen. Den kommer sålunda att utgöra endast en ringa del av moderskapsunderstödet i dess helhet, som ju skulle belöpa sig till omkring 3,5 millioner.

Utom dessa nu nämnda huvudpunkter om ekonomiskt understöd åt mindre bemedlade barnaföderskor, upptar betänkandet även förslag till andra socialhygieniska åtgärder för förbättrad moder- och barnavård. Hit hör i första rummet kravet att varje län skall ha minst en tidsenlig förlossningsanstalt. Vidare föreslås vissa förändringar i barnmorskereglementet, som gå ut på att stadga laglig förpliktelse för barnmorska att söka förmå havande kvinna att låta undersöka sig i syfte att förebygga förlossningskomplikationer. Detta gäller särskilt regelbundet återkommande urinundersökningar under havandeskapets senare hälft i syfte att förebygga förlossningskramp (eklampsi). I avsikt att förbättra spädbarnsvården och stärka samarbetet i barnavård mellan läkare och barnmorskor föreslås införande av anmälningsplikt beträffande alla nyfödda barn till barnmorskans närmast överordnade läkare.

Innan detta förslag upphöjes till lag, behövas vissa kompletterande bestämmelser. Hit hör i främsta rummet att så avgränsa de ekonomiska understödets storlek, att de komma i överensstämmelse med de moderskapsbidrag, som komma att lämnas av en blivande "erkänd sjukkasse". Det är ju ingalunda meningen att bibringa allmänheten den föreställningen, att moderskapsbidraget är likvärdigt med en sjukförsäkring.

Betänkandet innehåller också en redogörelse för hur andra länder har ordnat frågan om moderskapskydd och spädbarnsvård. Det framgår därav, att moderskapsunderstöd i de

Fotografera Eder GRATIS

får Ni ej, men till ett billigt pris hos

SANDELS J:OR FOTOGRAFIATELIER

DROTTNINGGATAN 27, 4 tr. (hiss).

Tel. Norr 9329.

(Obs.! Ny regim.)

flesta civiliserade länder utdelas an-
tingen genom obligatorisk sjukför-
säkring eller genom direkta under-
stöd. Frankrike har givetvis gjort
allt vad i dess förmåga står för att
minska barnadödligheten och hålla
uppe sin sjunkande nativitet. Att en
så nära granne till oss som Norge har
hunnit så långt före oss såväl i fråga
om sjukförsäkring som beträffande
andra socialhygieniska åtgärder, bor-
de vara ägnat att väcka oss ur vår
långa slummer.

Vi sakna således ingalunda goda
mönster att gå efter, när det gäller
lagstiftning i fråga om moderskaps-
skydd, och man kan väl säga att det
är högt på tiden att denna fråga nu
äntligen vinner sin lösning även i
vårt land. Den omständigheten, att
en av de sakkunniga reserverat sig
till förmån för uppskov, varslar emel-
lertid icke gott om förslagets öde.
Skulle det verkligen avslås, skall det
dock bliva intressant att se för hur
många år det skall kunna uppskjutas,
hur många kommittéer som ytterli-
gare skola anses behöva dryfta för-
slaget och hur mycket det skall be-
höva ljusna inom olika näringsgrenar
för att man skall anse sig ha råd att
hjälpa våra mindre bemedlade barna-
föderskor. Om emellertid alla kvinnor
i vårt land i samlad skara sluta upp
kring förslaget är det min fasta för-
hoppning att regering och riksdag
skola ge sin medverkan till frå-
gans lösning.

GULLI PAULI.

Var erhålles betänkandet?

Till upplysning för dem som önska fullt
sätta sig in i den för kvinnorna utomordent-
ligt viktiga fråga som det ovan refererade
betänkandet omfattar få vi meddela att
Betänkande angående moders-
skapskydd erhålles i eller rekvireras
genom bokhandel å respektive ort. Pris
kr. 3: 25.

Nya förbundsmedlemmar

Gävle: fröken Emilia Bengtsson, fru
Ingegerd Ekman, fru Elin Malmlöf, fru
Ragnhild Mosser, S. Valbo.

Halmstad: fröken Adele Olsson.

Karlskrona: fru Blenda Holmberg,
fru Astri Hultkrantz, fröken Anna Isaks-
son, fröken Elsa Isaksson, fru Ella Rös,
fru Ruth Sjöberg, fru Rut Wärme.

Malmö: fröken Wanda Bartels, fru
Hedré, fru Ella Hultgren, fru Edla Lin-
dell, fru Birgit Lindén, rektor Marian-
ne Mörner, fru Elisabeth Nyqvist, fru An-
na-Lisa Olsson, fru Ella Peil, fröken Elsa
Persson, fru Mathilda Pettersson, fröken
Ingeborg Pettersson, fru Ebba Settervall,
fru Jane Settervall, fru Ebba Stenström,
fru Elsa Thestrup, fru Anne Thuröe.

Nyköping: fröken Göta Berntsen,
fröken Märta Drake, fru Hanna Kleen,
Stigtomta, fru Hervor Olrog, Stigtomta,
fröken Ingeborg Zetterström.

Stockholm: fru Eivor Fisher, frö-
ken Elsa Herlitz, fil. kand. Elsa Wilkens,
fröken Linnéa Andersson.

Växjö: fröken Ester Forsman, fri-
herrinnan Ebba Leijonhuvud.

— :: —

UPPLYSNINGSKURS I STOCKHOLM— UPPSALA PÅ NYÄRET.

Internationella Kvinnoförbundet för Fred
och Frihet anordnar sin sjätte upplys-
ningskurs den 7—11 instundande januari.
Denna gång förlägges kursen till Stockholm
(d. 7—9 jan.) och till Uppsala (d. 10—11
jan.). Kursen behandlar i år Kampen
på olika fronter för fred och
frihet. Framstående in- och utländska
föreläsare komma att medverka.

Anmälningar mottagas kl. 12—4 å inter-
nationella Kvinnoförbundets för Fred och
Frihet byrå, David Bagares gata 9—11, 2
tr., Stockholm. Kursavgift för hela kursen
5 kr., för dagarna i Stockholm enbart 3 kr.,
för dagarna i Uppsala enbart 2 kr. Halv-
dagsbiljett 75 öre.

Förstklassig Permanentondulering och Vattenondulering Mise en Plis noggrant utförande hos

Ohlsson — Abrahamssons populära Frisérsalonger.

Diplome de Médaille pour Coiffures, Ondulation et Mise en plis le 21 août 1921
Wallingatan 8. Tel. Norr 10723. 23-årig praktik. Vasagatan 26. Tel. Norr 2964
Prisbelönt med 1:a pris i Sverige 1921 och 1925 samt diplom i Paris 1926 för yrkesskicklighet.

Handarbetet som kulturfaktor.

Vid den i Helsingör nyligen hållna Uppfostringskongressen skrev en dansk i kongressens dagliga tidning, *Kronborg-Avisen*, på tal om den svenska skolutställningen: "den fornemste Plads i svensk Skolearbejde intager de skønne Haandarbejder, der staaer som Billede paa nedarvet svensk Folkekultur — en Kultur, der indenfor sitt Omraade er rigere, end i noget andet nordisk Land".

Även om man måste medgiva att denna folkkultur från början till stor del inspirerats utifrån, genom riddare- och klosterväsendet, så har den dock omplanterad i svensk jordmån fått sin säregna förnämliga prägel.

Varje människa äger inom sig en längtan att skapa något och denna inneboende skaparkraft kan endast utvecklas i frihet. Den svenske bonden, "som aldrig varit någons träl", har, i förbund med vårt lands säregna nordiska skönhet, givit karaktär åt vår slöjd och vårt konsthantverk. Det är icke blott skapareförmågan som kräver frihet för att självständigt utvecklas och icke förkvävas. Detta gäller måhända i ännu högre grad om skönhetssinnet. Ingen sida av det mänskliga väsendet är ett så omedelbart uttryck för det individuella livet och ingen så beroende för sin fulla utveckling av yttre omgivning och stämning. Skönhetsbehovet är medfött hos alla människor, men hur få äro icke de hos vilka det når en har-

monisk utveckling. Varpå beror nu detta? Denna ojämna utveckling? Hur kunde forna tiders enkla allmogekvinnor, vilka skapat skönhetsvärden som våra museer och samlare tävla om och våra dagars skickligaste hemslöjdsidkare mödosamt kopiera, äga ett så utvecklat skönhetssinne? Helt visst berodde det därpå att de levde naturen närmare än nutidsmänniskan gör och att de ej fått sin fantasi och skaparlängtan hämmad av en mekaniserad tidsanda. Deras medfödda skaparglädje fick utvecklas i frihet.

I själva verket visar vår ursvenska textilkonst spår av utifrån kommande inflytanden. Men dessa förebilder ha upptagits och bearbetats på ett sätt som vittnar om ett självständigt, i sin formkänsla och sitt färgsinne säkert konstnärligt medvetande, varför vi med fullt fog kunna kalla den svensk. Här har den svenska kvinnan utfört en verklig kulturgärning.

Att allmogehemmens alster längst bevarat den nationella särprägel torde berott på deras relativa isolering. De långa avstånden och de olika bygdernas egendomligheter i seder och bruk ha också skapat de olika ortskaraktärerna. Men vi få därför icke tro att bondehemmen ensamt skapat våra textila slöjdalster. Från medeltiden ända in på 1700-talet idkades spånad, vävnad, sömnad och knypp-

Nysilvrets kvalitetsmärke

Tillverkare:
Ingen egen butik.

Guldsmeds Aktiebolaget i Stockholm.
Vårt fabrikat hos varje guldsmed.

ling i både slott och prästgårdar, såväl som i bondehemmen.

Genom vår tids utvecklade kommunikationsväsen, som s. a. s. utplånar avstånden, och genom alla de tekniska uppfinningar, vilka länka folken samman, skulle man tro det vore fara för att den nationella särprägel skulle försvinna i en allmän universell stil. Dessbättre tyckas vi dock, tack vare våra hemslöjdsföreningar, kunna emotse en den svenska hemslöjdens renässans, en uppskattning av forna tiders skönhetsvärden. Och trots vår tids internationella strävanden kommer individualismen och det nationella aldrig att dö, varje folk som inom sig äger livskraft kommer alltid att uttrycka sitt eget väsen. I svunna tider skapades en inhemsk stil utan att man tänkte på det eller ens var medveten om det, nu strävar man medvetet att dra fram och tillvarataga det nationella. Detta behöver ej tolkas som en "avskildhetens irrlära". Det innebär endast att varje nations färg blir så mycket klarare i den gemensamma färgsymfonien. Det är i egenkap av förnyare av vår ärvda folkliga form- och färgkultur hemslöjden först och främst är att räkna som en nationell kulturfaktor. Den kan ju ha sin betydelse även ur nationalekonomisk synpunkt, men denna sida blir dock av underordnad betydelse.

Men en förnyelse av vår ärvda folkliga form- och färgkultur inne-

bär icke detsamma som en kopiering. Den har sitt berättigande då det gäller att lära sig begripa en gammal textil. Om hemslöjden i alla dess former skall kunna förbli en nationell kulturfaktor måste den komma till användning i nutida hem. Men man kan ej begära att nutidsmänniskan skall trivas i medeltidsmiljö, åtminstone inte dagligdags, därtill är tidsförhållandena alltför olika. Den nutida svenska textilkonsten har visat att den kan anpassa sig och låta inordna sig i en modern omgivning. De gamla motiven måste omplanteras i en ny jordmån som ger dem färg och karaktär. Med ett ord, hemslöjden måste tillhöra nuet och äga en inneboende växtkraft. Detta har ock visat sig vara fallet, i det den förmått ge impulser inom olika områden såsom skolslöjden, konsthantverket m. fl.

Tidens konst söker ett nytt ideal, inte för nymodighetens skull utan därför att ett samhälle av helt ny struktur håller på att dansa, ett samhälle där konsthantverket helt säkert kommer att ha en större betydelse än i vår maskinella tillvaro. I sökandet efter en stil i "samklang med tidens rytm" har heltvisst också den nationella hemslöjden sin uppgift. Ty trots industriens storartade utveckling, som i så hög grad förbilligar varorna, kommer människan alltid att känna behovet av att utlösa sin skaparenergi i dekorativ utsmyck-

Överlämna vid dödsfall allt till

A.-B. Begravnings- och Sterbhusbyrån

Begravningar. Eldbegängelser. Genom särskild juridisk avd. boutredningar m. m. Juridiska råd och upplysningar kostnadsfritt till kunder. — Låga taxor. — Kontor och utställning:

Borgaregatan 6, Stockholm, (invid Högalidsparken). Tel. Sö. 2722.

Efter kl. 6 e. m. Äppelviken 614.

ning som ger föremålen en personlig prägel.

Handarbetet skulle också kunna bli en avledare för många "nervös" nutidsmänniska och ge den ro och samling som är så nödvändig för en människas sjäsliv.

Att jag här ej berört den s. k. högre-ståndsslöjden beror därpå att den genom de högre ståndens kontakt med utifrån kommande inflytanden icke på samma sätt bevarat sin nationella prägel. Men även den har ägt och äger ännu sin stora betydelse.

Vad allt av gediget värde finner man ej bevarat bland gammalt handarbete? Hur mycket av romantik, av fri och äkta känsla, av hängivenhet och självförglömmelse kunna inte möta i dessa föremål? Helt visst har man i arbetet givit det bästa av sig själv och samtidigt känt skaparglädjen allt efter som verket fullbordats.

Hur mycket mer varaktig glädje skänker inte också en sådan gåva både givare och mottagare än även den dyrbaraste i hast anskaffad.

HANNA LANDBERG.

Sakkunnigebetänkandet av den 30 maj.

Vi meddela nedan § 4 av protokollet vid F. B.-F.-styrelsens sammanträde i Stockholm den 19 sistlidne oktober för behandling av remisskrivelsen från Kungl. Maj:t angående tillkallade sakkunnigas förslag till lagstiftning om åtgärder mot lösdriveri samt åtgärder mot sedelslöst leverne av samhällsskadlig art, avgivet den 30 maj 1929.

Med avseende på att protokollet utvisar att endast 8 av de 34 kretsstyrelserna inkommit med yttrande i frågan bör här lämpligen påpekas att denna sak mycket direkt är en storstadsfråga och att det inte gärna kan begäras att man i allmänhet på de mindre orterna skall vara färdig att sätta av tillräcklig tid för att komma in i det komplicerade problemet.

Ur protokollet § 4:

Förslaget till skrivelse, som utarbetats av förbundets kommitté för lagfrågor, hade före behandling i styrelsen diskuterats i förvaltningsutskottet och avskrift av såväl skrivelseförslag som en till densamma fogad reservation av doktor Widerström med instämmande av fröken Kleman hade översänts till förbundsstyrelsens i landsorten bosatta ordinarie medlemmar och suppleanter samt till kretsarnas styrelser. Av ordinarie medlemmar, som voro förhindrade att närvara, hade fru Björk, Gävle, och fru Gierow, Hälsingborg, uttalat sig för skrivelseförslaget, medan fru Ekman, Mariestad, anslutit sig till reservationen. Av suppleanter, förhindrade att närvara, hade fru Rodhe, Visby, uttalat sig för skrivelseförslaget "med tillägg av en önskan att åt-

PORLA BORDSVATTEN

drickes numera av alla finsmakare

PORLABRUNNS AKTIEBOLAG, PORLA

gärdena mot personer över 21 år måtte betraktas som övergångsbestämmelser, som upphöra, när det förebyggande arbetet varit så länge i verksamhet att de, som över huvud kunna tillrättaföras, haft möjlighet att bli omhändertagna i ett tidigt stadium". Fru Lundgren, Varberg, och fru Strandberg, Ystad, hade instämt i reservationen.

Uttalanden i den föreliggande frågan hade ingått från 8 kretsstyrelser. Av dessa hade kretsstyrelserna i Göteborg, Halmstad, Hälsingborg, Varberg och Visby uttalat sig för skrivelseförslaget. Kretsstyrelsen i Göteborg ville kraftigt instämma i "förordandet av alternativ A med skilda lagar för lösdrivare och prostituerade" och uttalade "att allmänt och enskilt räddningsarbete böra bedrivas utan alltför mycket ekonomiskt beroende av varandra", samt att från kvinnohåll framställt krav på gatufrid torde tillgodoses genom strängare tillämpning av 15 § 11 kap. strafflagen, varjämte underströks önskemålet att "ungdom mellan 18 och 21 år måtte få omhändertagas av ev. utökad barnvårdsnämnd". Halmstads-kretsens styrelse hade ansett att i lagförslagens § 1 bör momentet angående åtgärder mot dem, som fyllt 21 år, få följande lydelse: "Åtgärder enligt denna lag må ock vidtagas beträffande dem, som fyllt 21 år, där han hemfaller åt otuktigt leverne, som ovan sägs, samt" etc. Kretsstyrelsen i Visby hade instämt i ordförandens, fru Rodhes, ovan angivna yttrande.

I reservationen instämde kretsstyrelserna i Mariestad, Vänersborg och Ystad. Örebrokretsens styrelse hade med intresse tagit del av skrivelseförslaget, men ville icke göra något uttalande. Dessutom hade särskilda skrivelser ingått från två medlemmar av Malmökretsens styrelse, nämligen e. o. hovrättsnotarien Elisabeth Nilsson och fru Thyra Schartau, vilka anslöto sig till reservationen.

Styrelsen uttalade först enhälligt sitt gillande av vad i lagförslaget föreslås angående omhändertagande av barn och ungdom upp till 21 år, varvid emellertid doktor Widerström framhöll att förutsättningen för

hennes instämmande häri vore att barnavårdsnämnden bleve den myndighet, som komme att tillämpa lagen. Därefter granskades och godkändes förslaget till skrivelse med en del redaktionella ändringar. — — — Att slutredigera skrivelsen utsågos advokat Staël von Holstein, fröken Thorstenson och fru Törnell.

I styrelsens beslut deltog fruarna Dyrsen, Hellström och Törnell, fröknarna Lauerell, Thorstenson, Ulrich och von Plomgren, samtliga i Stockholm, samt fru Quensel, Malmö, och fru Levisson, Göteborg. Doktor Widerström och fröken Kleman, Stockholm, samt fröken Martin, Falun, anmälde reservation. De vid sammanträdet närvarande icke röstberättigade styrelsesuppleanterna anhöllo att få sin mening antecknad till protokollet. För styrelsens beslut uttalade sig fru Schürer von Waldheim och advokat Staël von Holstein, Stockholm, medan rektor Aspman, Stockholm, anslöt sig till reservationen.

Beslöts att skrivelsen skulle avlätas å styrelsens vägnar och att till Kungl. Maj:t skulle medfölja avskrift av den del av § 4, som utvisade hur de vid sammanträdet närvarande hade avgivit sina röster eller uttalat sin mening. Denna del av § 4 justerades genast. Då endast 8 av de 34 kretsstyrelserna hunnit inkomma med yttrande och detta fåtal skulle kunna giva en oriktig uppfattning om intresset inom kretsarna för den föreliggande frågan, beslöts att dessa uttalanden icke skulle bifogas förbundsstyrelsens skrivelse.

På anhållan meddelas det av Vänersborgskretsens styrelse gjorda uttalandet.

Med anledning av Utskottets förslag till skrivelse angående "av sakkunniga föreslagen lagstiftning mot samhällsskadlig sedeslöshet" be vi få göra följande uttalande:

I. Begreppet "samhällsskadlig" sedeslöshet tvingar med nödvändighet

TWILFIT

Nybrog. 11 — Tel. 75854 — Stockholm

Stockholms största specialaffär i
KORSETTER, CORSELETTER, UNDER-
KLÄDER, STRUMPOR OCH
HANDSKAR.

till den logiska slutledningen, att sakkunniga förmena att det gives sedeslöshet, som icke är skadlig för samhället.

Enligt vår mening är ett sedeslöst liv eo ipso samhällsskadligt. Lagstiftande åtgärder mot denna skada måste därför rikta sig mot sedeslöst leverne såsom samhällsskadligt.

Vi ha emellertid den uppfattningen att en lagstiftning i ty hänseende är omöjlig. Ett förslag i denna riktning skulle statsmakterna aldrig antaga.

Sådana lagar skulle icke efterlevas och hela vårt lands gamla och nya skydds- och strafforganisationer skulle icke räcka till för sanerande motåtgärder, då ju, som utskottet framhåller, ifrågavarande samhällsskadliga handlingar måste beivras, "vem som än utför dem". Vi anse därför att sakkunnigeförslaget till "Lag om åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art" icke bör läggas till grund för ny lagstiftning.

Vårt land äger i nu gällande lag, författning och förordning rätt och makt att till samhällets gagn och skydd beivra förargelseväckande beteende, brottsliga handlingar, att omhändertaga alkoholister och intellektuellt mindervärdiga individer, män och kvinnor, utan avseende på kön, klass eller ålder. Dessa företeelser utgöra faran och skadligheten i ett sedeslöst leverne; här kunna och böra lagbrott beivras och individerna omhändertagas.

II. Lagförslagets önskemål angående förebyggande åtgärder mot sedeslöst liv liksom för statligt understöd åt frivilligt arbete till förebyggande av eller räddning från sådant eländigt liv dela vi och hoppas livligt måtte bli förverkligade. De förebyggande åtgärderna innebära och syfta till bland annat en värdigare sexualmoral av den innebörd, att varje vuxen människa, man som kvinna, bär samma ansvar i varje sexuell förbindelse oberoende av dess temporära karaktär, med hänsyn till sig själv, till den andra parten och till det nya livet de båda kan ge upphov till. Unga människors fostran och ledning i denna riktning är för oss den väg som skall kunna föra frågan till det "högre plan" vi liksom utskottet finner nödvändigt. Här om någonstädes gäller det dock att vi måste reformera människornas känslö- och viljeliv, innan vi gå att reformera lagarna.

III. På grund av denna vår ovan nämnda uppfattning av berörda frågor av sakkunnigeförslaget till lagstiftning mot samhällsskadlig sedeslöshet be vi att få ansluta oss till doktor Karolina Widerströms reservation.

Länsresidenset, Vänersborg den 17 oktober 1929.

Å Styrelsens vägnar:

JULIA VON SNEIDERN.

När Ni går till posten, går Ni även till Postsparbanken, landets största o. säkraste sparkassa

Samma sparbanksbok gäller över hela landet.

Direkta uttag av intill 300 kr. **Ränta 4 %**

Till Redaktionen av Hertha.

Vid Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte i Gävle den 13 och 14 maj 1929 diskuterades som bekant benämningen på den fond, som bildats genom förbundskretsarnas insamlingsarbete. Undertecknad yttrade härvid, att namnet "Kretsfonden" därför kanske kunde vara berättigat, men möttes av det bestämda påståendet att kretsarna äro och utgöra förbundet och godtog alltså gärna fondens namn av "Fredrika-Bremer-Förbundets insamlingsfond".

Genom nådig remiss har Fredrika-Bremer-Förbundet beretts tillfälle yttra sig över ett av tillkallade sakkunniga den 30 maj innevarande år avgivet betänkande med förslag till lagstiftning om åtgärder mot lösdriveri samt åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art.

Eftersom kretsarna äro och utgöra förbundet ha naturligtvis kretsstyrelserna beretts tillfälle att yttra sig över det till förbundet remitterade förslaget.

Vänersborgskretsens styrelse har därefter inlämnat sitt yttrande, en motiverad anslutning till Karolina Widerströms reservation. Flera kretsstyrelser ha anslutit sig till denna reservation; det är mig likaledes bekant, att en medlem av förbundsstyrelsen per ilbrev insänt meddelande om sin anslutning härtill.

Döm om vår häpnad, då vi finna, att styrelsen alldeles uraktlåtitt att i sin skrivelse till Kungl. Maj:t offent-

liggöra dessa reservationer från förbundskretsarna — dessa kretsar, som äro och utgöra förbundet.

Denna uraktlåtenhet, ej minst om den är traditionell, d. v. s. det vanliga i motsvarande fall, är förvisso ett — låt oss säga — egendomligt uttryck av sanningen i detta vid årsmötet så kraftigt framförda påstående.

Då Vänersborgskretsens styrelse icke delar den uppfattning som styrelsen framlagt såsom Fredrika-Bremer-Förbundets i sin ovannämnda skrivelse till Kungl. Maj:t, nödgas jag anhålla att redaktionen behagade införa vår inlämnade skrivelse och reservation i förbundets (= förbundskretsarnas!) tidsskrift Hertha.

Förbindligast

JULIA VON SNEIDERN.

Kretsordförande.

Länsresidenset, Vänersborg den 20 november 1929.

Tillägg:

Av stadgarnas § 5, mom. 1, framgår såsom för mig påpekats att förbundsstyrelsen har full beslutanderätt beträffande förbundskretsarnas gemensamma uppträdande. Styrelsen har alltså handlat fullt korrekt. Det har emellertid icke fallit mig in att denna beslutanderätt kunde innefatta rätten att undertrycka reservationer. Vissa styrelsemedlemmars önskan att

Den omtänksamma husmodern vänder sig alltid till Lunda Tvättinrättning
 Garanteras ett förstklassigt arbete. — Kläderna försäkrade under tvättningen.
 — — — — — Telefon Drottningholm 20 och 190. — — — — —

stadgarna måtte revideras är tydliga väl motiverad.

Vänersborg 6 dec. 1929.

JULIA VON SNEIDERN.

Då icke förr än i själva pressläggningen upplärats att fru von Sneidern önskade införandet av bägge dessa uttalanden, har Red.:s svar här nedan blivit endast en anknytning till det senare av dem.

Till upplysning för tidskriftens läsare vill Red. meddela att det ärende, beträffande vilket styrelsen får vitsordet att ha handlat fullt korrekt, sålunda syftar på förbundsstyrelsens skrivelse till Kungl. Maj:t angående sakkunnigeförslaget om "åtgärder mot samhällsskadlig sedeslöshet". Vidare bör påpekas att förbundsstyrelsens befogenhet att uppträda å förbundets vägnar gäller allenast mellan de allmänna mötena. Förbundsstyrelsen vårdar, heter det i förbundsstadgarna § 7, mom. 1, mellan de allmänna mötena förbundets angelägenheter.

Enligt protokollfört beslut av den 19 oktober 1929 avläts ovannämnda skrivelse till Kungl. Maj:t å styrelsens vägnar och förbundsstyrelsen har sålunda vid detta tillfälle icke begagnat den befogenhet

nyss citerade stadgeparagraf ger att tala å hela förbundets vägnar. Med skrivelsen följde ett protokollsutdrag utvisande hur de vid sammanträdet närvarande avgivit sina röster för att klarlägga vilka förbundsstyrelsemedlemmar som stå bakom skrivelsen.

Några reservationer ha givetvis icke undertryckts. Tre kretsstyrelser hade i skrivelser som förelågo vid förbundsstyrelsens sammanträde anslutit sig till samma mening som reservanterna inom styrelsen. Dessa skrivelser kunna emellertid icke betecknas som "reservationer", då rätt att anmäla reservation till förbundsstyrelsens beslut endast tillkommer vid sammanträdet närvarande röstberättigad förbundsstyrelsemedlem.

Att icke kretsstyrelsernas skrivelser bilades svaret till Kungl. Maj:t berodde, såsom synes av å annan plats i detta häfte meddelad protokollsavskrift, på deras fåtal. Förbundsstyrelsen diskuterade denna fråga, som självfallet gällde biläggandet av samtliga kretsskrivelser, såväl de fem som följde majoritetens mening som de tre vilka stödde reservationen. Det beslut, vartill diskussionen ledde, var enhälligt.

Stockholm den 7 dec. 1929.

RED. AV HERTHA.

Tandläkare ERIK LINDBLAD

Sveavägen 102, 2 tr. (Hiss). STOCKHOLM

Mottagning efter överenskommelse pr telefon 81980.

Notiser från bokvärlden.

Glada givare. En bok om lärare och vänner av *Lydia Wahlström*. P. A. Norstedt & Söners förlag.

En väns anmälan av en väns bok i ett organ för vars läsekrets bokens förf. på förhand hör till auktoriteterna, det tycks vara något kotterriktigt. Men olägenheten motverkas väl i någon mån därav att anmälaren nästan kan göra till sina, och med långt mera skärpa bakom än i den citerades mun, Hedvig Charlotta Nordenflychts ord: "panegyriker har jag svårast att skriva". För övrigt: var finns i närvarande stund någon "opartisk" kritik? I dagspressens ledande organ vet man i regel på förhand hur omdömet kommer att låta om den och den boken, skriven av den och den författaren. Med andra ord: vet man bedömare, så vet man också omdömet betyg. Dessutom: det är uppslagsböckernas tid, då redaktionen av vederbörande uppslagsbok anser att en "fullt självständig" och objektiv upplysning om en författare eller historisk person kan rymmas på sex eller sju rader. Varför under sådana tidsomständigheter säga nej till önskan om en i jämförelse därmed utförlig anmälan, blott därför att man råkar vara förf.:s vän?

Lydia Wahlström är en tränad journalist, rapp och vaken. Hennes historiska skolning och solida allmänbildning understödja det praktiska greppet om personer och frågor. Som de flesta andra lästa författare nu för tiden ger hon ut journalistik i bokform. Men vad hon så ger ut saknar ej den näringshalt, som kan saknas även där spiritualiteten, verklig eller sökt, är störst. Humorns krydda använder hon sparsammare än förr. Gesten — om man kan använda

detta ord om en stil, som från början haft mera av katederns än folktalarens framställningssätt — har vunnit i enkelhet på samma gång som i världighet.

De i den nyss utkomna bokens uppsatser omtalade personerna äro indelade i två avdelningar. Första avdelningen av boken handlar nämligen om avlidna och kallas "in memoriam" Andra avdelningen benämnes "nutida klerker och lekmän". Första avdelningens fyra artiklar äro sammellan ganska ojämna, då den om Viktor Rydberg knappast innehåller annat än föga ingående recensentreflexioner inför den nyare Rydbergslitteraturen och Ellen Key-artikeln litet strögods av några yttre minnesbilder, medan uppsatserna om Harald Hjärne och Sam Fries äga en helt annan lödighet: både kunskapens och den sympatiska förtrogenhetens, m. a. o. äro fullt självständiga porträttstudier, vackra och imponerande och dock fria från all äreminnesstil, levande och personliga.

I bokens senare avdelning är det svenska kyrkans nuvarande primas, som dominerar.

HILMA BORELIUS.

Skapande liv. Studier och bekännelser av *Arnold Norlind*. Albert Bonniers förlag.

Morgonrodnadssynen av vita fjärrilsvingar mot himlens blå i en dikt "efter van Eeden" och havsbilden från Katwijk aan Zee vid Hollands kust omsluta det övriga innehållet i denna på en gång vittfamnande och enhetliga bok. Dikten är ställd som inledning. Stycket *De holländska dynerna*, med dess på en gång geografiskt karakteriserande,

HUSMODERNS
Tvättinrättning

Motto:
Allt till kundens bästa.

SCHÉELEGATAN 13. Tel. Kungsh 9499

Specialité: Tvätt och torkning. Exp. endast 2 à 3 dagar

Garanteras: Inga frätande tvättmedel. Extra fin mangling.

Snabbt utförande.

Billiga priser.

landskapsestetiska och symbolseende skildring, är det sista i bokens senare, andra avdelning.

"Moderna" essaysamlingar om litteratur och konst äro nästan genomgående lapptäcken. Avsikten synes vara — om där överhuvud råder någon annan "ordningsprincip" än den att tomma skrivbordslådan, eller snarare sammanklistra redan utgivna tidningsartiklar — att låta de olika "lapparne" framträda i så skrikande och mot varandra kontrasterande färger som möjligt. Det gäller verkliga förmågor som det gäller publicister med andrahandstankar. I betraktande av det myckna vackra han givit, vore det otacksamt att av denna stråvan efter virtuosmässighet göra en förebråelse mot Oscar Levertin, även om den hos oss historiskt kan spåras tillbaka till honom. Han var en verklig virtuos, men dessutom var hans kulturglädje och skönhetskärlek ett enhetsband.

Skönhetslidelse finns det också i Arnold Norlinds "studier och bekännelser", men den är hos honom sammansmält med det etiska patos, som låter honom inifrån förstå Dantes uppfattning av "de tre anderikerna", och den religiösa oändlighetskänsla som kan samklinga både med Novalis' "Todestagebuch" och med Walt Whitmans kosmosjubel. Den som kan dela Jefferies' upptäckarlust och med Obstfelder se världen som "en enda stor människotår, som solen skiner genom och där himmel och hav och buskar och blad och allt, allt speglar sig", spänner för visso över en omfattande stämningsskala. Men den "Einfühlung" i de olika diktarnes verk som här gör sig gällande är en annan än virtuositetens och "smidighetens". Den är central och den är produktiv.

I dessa uppsatser, de flesta ungdomsverk, ges med en idealt inriktad ungdomlighet åt de skärskådade ett

överskott av värden som i själva verket i mer än ett fall mera tillhöra tolkaren än den tolkade. Detta gäller personliga och stämningvärden. Rent estetiskt går tolkningen sålunda föremålen närmare. Just denna rent estetiska återframtällning är säker och träffande. Så uppfattningen av musiken hos Sigbjörn Obstfelder (i hans språk), som jag inte sett någon ha en så klar förnimmelse av som Arnold Norlind, i den korta studien över honom.

En rikedom av vetande rymmes i uppsatserna om Hölderlin och Dante som i de geografiska vyerna.

Det är ett själens och andens solbad att vistas i Arnold Norlinds värld.

HILMA BORELIUS.

Tungor av Eld av Astrid Forsberg.
J. A. Lindblads förlag.

Ingen folkrörelse blir till utan hänförelse. Men pingströrelsen lever på hänförelsen i och för sig — visserligen anknuten till evangeliet. Däri ligger dess kraft samman med dess brist och fara. Gott och ont har den därför framkallat, där den lyft själar ur tröghetens och bundenhetens burar, men på samma gång handlost slungat in dem i masspsykosens risker för själ och värv.

Över denna rörelses vågsvall genom en norrlandsby få vi en redogörelse i Astrid Forsbergs skildring. Vi se vågen lyfta och skummet falla med hjälp av denna iakttagare, som ej betraktar rörelsen kyligt utifrån utan som själv syns ha upplevat dess stormflod. Beträktarens resultat blir negativt — här ligger förödelse efter floden i bygdens liv, det visar huvudpersonens livsöden och även biperpersonernas. Och ändå har skildringen intet av hätskhet, utan verkar redligt buren av ett lyssnande studium. Det

Fru Eva Gärleman, Specialist i vetenskaplig skönfetsvård

Parafininjektioner. Modern ansiktsbehandling, Plastiska operationer utföras av kirurgen Dr: Kapp, Steinack-Kapps injektioner, diatermi o. massage för klena personer.

Drottninggatan 81 A, Stockholm. 11-5 Tel. Norr 34 41.

är detta vida mer än framställningens skönlitterära inklädnad, som ger boken dess värde. Vi möta ett ärligt framläggande av en för hela vårt folkliv mycket betydelsefull företeelse — en företeelse som röjer för oss folksjälens djupa hunger efter hänförelse, men också en benägenhet att stilla den med enbart känslorus, i stället för att ur djupen och i ensamheten söka den ur alla väsendets samlade krafter, även ur "allt vårt förstånd".

EMILIA FOGELKLOU.

Här vilar Henry Ryecroft. Efterlämnade papper utgivna av *George Gissing*. Översättning från engelska originalets adertonde upplaga av Fanny Ekenstierna. Med inledning av Klara Johanson. Wahlström & Widstrands förlag.

Vi är skyldiga det bokförlag tacksamhet vilket åt dem som på annat sätt ej kunnat göra bekantskap med *George Gissing* förmedlat sådan genom den svenska översättningen av *The left papers of Henry Ryecroft*. Denna egenartade, olyckliga och geniala författare torde vara skäligen okänd för flertalet svenska läsare. Klara Johanson ger i sin inledningssessä den rätta nyckeln till hans liv, också bakgrunden till Henry Ryecroft (som hon även själv betitlat sitt förord). Med hjälp av denna dyrk har man tillgång till *George Gissing*s innersta och till den vemodiga, rörande och blygsamma paradisdrom som avslutade hans marterfyllda författarväg — en dröm vilken inte förunnades honom att få realiserad som slut på hans lika törneströdda levnadsstig.

Georg Gissing har nu sin erkända plats bland nyare engelska klassiker. *Fanny Ekenstiernas* omsorgsfulla och skickliga översättning till svenska gör boken om *Henry Ryecroft* all den

rättvisa som göras kan i en översättning.

E. K-n.

Bengalens kvinnor av *Margaret M. Urquhart*. Översättning av *Naemi Logren*. Wahlström & Widstrands förlag.

Katherine Mayos bok om *Moder India* har upprört sinnena hela världen runt, kan det väl sägas, och inte minst de kultiverade och upplysta hinduiskornas egna. *Sarojini Naidu*, *Bengalens stora diktarinna*, har med anledning av författarinnans till *Skräckön* nya sensationsfyllda bok själv företagit en föredragsturné i U. S. A. för att sprida en riktigare kännedom om sitt land, efter vad hon förmenar. Den som har råkat *Mrs Naidu* och läst hennes dikter vet i vilket fall som hälst att *Indien* kan frambringa en högsta art av kvinnokultur och kvinnligt geni. Hur mycket *Katherine Mayo* i övrigt i avseende på *Indiens* och speciellt dess kvinnors låga kulturgrad har rätt eller orätt i sin hårresande skildring av förhållanden måste av naturliga skäl här lämnas oavgjort.

Margaret M. Urquhart har efter en 25-årig vistelse i *Bengalen*, på uppmaning från intresserat håll, skrivit sin bok om *Bengalens kvinnor*. Det är förstahandskunskap som talar ur dessa skildringar av de avstängda kvinnornas liv, av seder och bruk i detta hemlighetsfulla, främmande land, och det är en oförtydbar önskan att så rättvist och fördomsfritt som möjligt förklara de egendomliga vanor och riter som bestämmer den bengaliska kvinnans liv. Där finns mycket som bekräftar *Miss Mayos* fruktansvärda berättelser, men hur anorlunda omtalat! *Margaret Urquhart* stryker varken röda eller svarta streck under, fakta får själva tala — och det är oftast mer

WONDERMIST

överträffas icke av något annat medel vid rengöring och polering av möbler.

än nog, tyvärr. Vad som ger hennes bok dess värde är den fullkomliga tilltro till dess opartiskhet som den lidelsefria tonen inger. Och, som sagt, en ingående kunskap om förhållandena är det andra stora värdet av denna skildring. Man önskar att den måtte i vida kretsar få sprida sin upplysning om hur Bengalens kvinnor lever sitt liv.

E. K-n.

Om **Selma Lagerlöf**, hennes far och mor, farmor och Back-Kajsa m. m. Berättelser för mina barnbarn och barnbarnsbarn av *Ann Margret Holmgren*. Wahlström & Widstrands förlag.

I sitt förord till sin lilla bok om Selma Lagerlöf säger Ann Margret Holmgren själv att hon ofta berättar med den stora berättarskans egna ord, "därför att de är så mycket bättre än andras". För visso kan intet bättre befordra framgång när man vill förtälja om Selma Lagerlöf. Vi känner dem ju alla, de små och stora händelserna i hennes liv genom hennes egen mun, och vi älskar själva orden med vilka de talats om för oss. Minnet av henne förs sannerligen bäst över till de unga generationerna i just de orden. Kanske kunde man säga: men då må man väl gå direkt till henne själv! Ja, egentligen gjorde man det nog helst, men den lilla boken som

fru Holmgren skickat ut kan också vara till glädje. Den sammanförande formen ger skilda saker inom direktare räckhåll, och de mycket unga ha kanske inte så stort tålmod med de större böckerna. Porträtten och övriga illustrationer roar även säkert "barnbarn" och "barnbarnsbarn".

E. K-n.

Svenska författare, deras liv och verksamhet. Skildrade för barn och ungdom i hem och skola av *Marie Louise Gagner*. Del I och II. P. A. Norstedt & Söners förlag.

Dessa två små gula böcker är ingen nyhet. Del I är redan ute i fjärde upplagan, del II i andra. Man har önskat ett påpekande i Hertha av att dessa sammanfattade uppsatser om svenska författares liv och verksamhet förligger till hemmens och skolungdomens bruk. Den tidigare delen omfattar Viktor Rydberg, Heidenstam, Snoilsky, Selma Lagerlöf, Wikner, Karlfelt och Levertin. Den senare Geijer, Tegnér, Wallin, Atterbom, Fredrika Bremer, Runeberg och Topelius.

De med kunskap och levande intresse skrivna små biografierna böra vara av värde för ungdomen som ofta, av det ena och andra skälet, förklarligt nog, ej själva kunna gå till källorna.

E. K-n.

VACKSTANÄS HEMSKOLA

(Sthlms Läns Lanthushållsskola) meddelar undervisning uti allt som hör till lant-hems ordnande och skötsel. — 10 mån. kurs. 1 Febr.—1 Dec. — Avgift för undervisning, bostad och kost 500 kr. Statsstipendier till obemedl. o. mindre bemedl. Prospekt genom *Föreståndarinnan Ester Alde*, Vackstanäs, TVETABERG. Telefon Södertälje 1689.

F. - B. - F - k r e t s a r n a.

Falköpingskretsen sammanträdde den 20 nov. varvid fru Greta Hallgren, Jönköping, ställde sin expertis som matlagningskunnig till förfogande genom att rent vetenskapligt undervisa de närvarande om kaffedrycken och dess beredning. Efter det teoretiska kom den angenämt praktiska angelägenheten att avprova det enligt fru H:s metoder tillagade kaffet. En "kaffevisa" föredrogs av fru Greta Wennberg, därefter solosång av fröken Margit af Ekenstam samt pianomusik av fru Svea Pettersson. Till sist berättade fru Hallgren om Svenskbybornas mottagande i Jönköping.

Gävlekretsen hade den 18 nov. anordnat ett offentligt föredrag av fru Ester Lutteman i Högre allmänna läroverkets aula över ämnet "Några tankar kring nyorienteringen i hemfrågan".

Halmstadskretsen sammanträdde den 6 november, varvid stadens elektricitetschef, ingenjör Yngve Holm, höll ett synnerligen instruktivt och roande föredrag om Hemmets arbetsbelysning, illustrerat av en rad förträffliga skioptikonbilder. Han hade därjämte monterat in en hel del olika armatur för belysning i kök, badrum, trappor, tvättstugor och arbetsplatser och visade tydligt de moderna lampornas och den nya armaturens företräden. Föredraget var talrikt besökt och uppskattades livligt av medlemmarna.

Hudiksvallskretsen hade den 19 nov. en föredragsafton i Flickskolans samlingshall, varvid fru Ester Lutteman talade om hemfrågan i detta teknikens och mekaniseringens tidevarv. Därefter sång och musik samt tедrickning.

Hälsingsborgskretsen hade lördagen den 16 november sammanträdde under ordförandeskap av fröken-Signe Wennberg,

varvid professor Einar Sjövall inför en intresserad publik höll föredrag om "Principiella och praktiska synpunkter på steriliseringsfrågan".

Därefter tesupé med samkväm.

Jönköpingskretsen hade den 13 nov. möte å Margaretaskolans festvåning, varvid fru A. Bergvall berättade om förbundets årsmöte i våras i Gävle. Musik av fru L. Frick varjämte fru B. Gentzell föredrog dikter av svenska skalder. Tesupé.

Karlskronakretsen hade den 14 november i Församlingshuset tillsammans med Kyrkliga ungdomskretsen anordnat ett föredrag av fru Amanda Flemström om Luleå stifts diakoniförening och dess verksamhet bland stiftets ödemarksfolk.

Den 27 november hade kretsen sammanträdde å Stadshotellet under ordförandeskap av fru Eva af Geijerstam. Sedan en del föreningsangelägenheter behandlats höll fru Märta Weinberg föredrag om en italiensk resa, illustrerat av ljusbilder. Under det därpå följande samkvämet sjöng fröken Gunhild Cedergren några italienska sånger, ackompanjerad av friherrinnan Eva Sparre.

Kristianstadskretsen hade den 20 nov. tillsammans med stadens Husmodersförening ett möte å Industrirestaurangen. K. H. F:s ordförande fröken Alma Hansson hälsade aftonens diskussionsinledare fru Inez Winberg välkommen, varpå denna höll sitt föredrag över ämnet "Gemensamma måltidstimmar". En livlig diskussion vidtog; därefter samkväm med te-servering.

Landskronakretsen hade den 15 nov. sammanträdde på Flickskolan. Sedan ordföranden, fröken Trägårdh, hälsat de närvarande välkomna och i korta drag redogjort för resultatet av insamlingen till förmån för förbundets allmänna verksam-

Perslow's
Te l. 539. 8326. 5619.
Malmö.

Siden- & Manufakturaffär
Största urval nyheter

het höll e. o. hovrättsnotarien Nils Falk föredrag om "Äktenskap och skilsmässa". Därefter vidtog samkväm med tesupé och sång av fröken Valborg Cervin.

Malmö kretsen hade den 3 dec. tillsammans med Malmö hushållsförening anordnat en föredragsafton i Kungsparkens festsal, varvid fil. dr. Hanna Rydh talade om "Kvinnan i Nordens forntid" med beledsagande skioptikonbilder. Dr. Rydh, som hälsats välkommen av kretsens ordf. fru Elisabeth Quensel, avtackades av Husmodersföreningens sekreterare fru Ida Malmström, som även uttryckte sin tillfredsställelse över detta första samarbete mellan de två föreningarna.

Norrköpingskretsen hade den 28 nov. sitt sedvanliga höstmöte med efterföljande samkväm å Göta hotells festvåning. Fru Elsa Alkman delgav kretsen "Några eringringar från Gävlemötet 1929". Sedan sång utförts av fröken Inga Källgren, ackompanjerad av fröken Anny Sveningsson, lämnade sakkunnigkommitténs kvinnliga ledamot, dr. Anna-Clara Romanus-Alfvén en redogörelse för "Kvinnorna och lösdrivarelagen". Åhörarnas tacksamhet för den uppfordrande och varmhjärtade framställningen tolkades av kretsens ordförande fru Fanny Björkman.

Nyköpingskretsen sammanträdde den 5 nov. i Odd Fellows klubblokal. Föreningsangelägenheter avhandlades. Härefter höll fröken Ester Laurell föredrag om en resa i Spanien, beledsagat av skioptikonbilder. Sång av fru Smedberg till ackompanjemang av fru Molander; samkväm.

Stockholmskretsen hade den 26 nov. en diskussionsafton i Grand Hotells matsal, under ordförandeskap av fröken Ellen Kleman, med särskilt inbjuden ungdom av olika kategorier, ämnet var också "Ungdomen och kvinnorörelsen".

Första inledare fil. kand. Brita Åkerman, ordförande i Stockholms högskolas kvinnliga studentförening, och andra inledare fru Annie Wallentheim, ordförande i Nacka Socialdemokratiska kvinnoklubb. En intresserad krets fyllde salen till sista plats och en synnerligen animerad diskussion följde på inledningsföredragen (varav det första publiceras på annat ställe i detta häfte; det andra hoppas vi kunna meddela i januarihäftet).

Umeå kretsens ordförande, fru Fanny Bergström, samlade den 4 nov. kretsens medlemmar i sitt hem, varvid fröken Hörnell redogjorde för årsmötet i Gävle. Fru Jenny Holm bidrog med musikunderhållning.

Varbergskretsen sammanträdde fred. den 29 nov., då fröken Maja Söderlund höll ett synnerligen intressant föredrag om författaren Dan Anderson samt föredrog en del av hans dikter. Efter föredraget vidtog ett angenämt samkväm, varvid musik utfördes av Stadshusets kapell.

Vänersborgskretsen har under höstens lopp anordnat tvenne offentliga föreläsningar: den ena tillsammans med Arbetarnas föreläsningsförening, med dr. Ivan Bratt, Alingsås, som föreläsare över ämnet "Själslig nyorientering", det andra med generalfältläkare Bauer om Sveriges flygambulans, beledsagat av filmbilder. Inkomsten av detta senare föredrag, som uppgick till 110 kr., har lämnats till Svenskbyinsamlingen. Dessutom har kretsen haft en enskild föredragsafton då biskopinnan Maria Danell talade om "Glimtar ur kyrko- och hemliv i Amerika". Samkväm med musik och supé.

Växjö kretsen hade den 15 nov. möte å Centralhotellet under ordförandeskap av dr. Ruth Grubb, varvid teol. kand. Anna Edman höll föredrag om "Den mänsk-

H. M. Drottningens
Hofleverantör

J. F. HOLTZ

Stureg. 8, Sthlm.

Spetsar
alla slag

liga sammanlevnadens problem". Fru Blendas Sylvan lämnade en översikt av den aktuella frågan: kvinnlig polis. Pianomusik av fröken Inez Malm.

Ystadskretsen hade den 12 nov. anordnat föredrag av dr. Carl Ottosen från Skodsborg över ämnet "Tarmhygien". Överfullt hus. Doktor O. talade i nära tre timmar entusiasmerande och lärorikt för en ivrigt lyssnande publik. — Kretsmöte hölls d. 14 nov., då prof. Einar Sjövall, Lund, framlade "Några praktiska och teoretiska synpunkter på steriliseringsfrågan i ett utomordentligt intressant anförande. Efteråt samkväm. Den 4 dec. hade kretsen besök av dr. Hanna Rydh, som talade om "Kvinnan i Nordens forntid". Sång av konsertsångerskan fru Elsa Rangnitt från Kristianstad. Även denna afton, intressant och givande, slöts med samkväm.

Den 30 november deltog Ystadskretsen jämte stadens övriga kvinnoföreningar i inbjudan till ett offentligt möte, där fru Frida Hagen redogjorde för den i augusti hållna internationella fredskongressen i Prag, anordnad av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet.

Örebrokretsen sammanträdde den 19 nov. i Risbergsskolan, varvid fröken Martha Grönvall föresände ljusbilder från en sommarresa till Bretagne via Holland och Belgien samt berättade intryck och minnen därifrån. Efter föredraget sång av fröken Julia Tideström.

Korrespondens från Halmstad.

Ett glänsande bevis på vad en kulturellt betonad, välorganiserad förening kan åstadkomma utåt, genom flit och samarbete inom densamma, ha vi i härvarande krets av Fredrika-Bremer-Förbundet. Gång på gång har allmänheten fått se vackra bevis på Fredrikornas strävan att bygga nytt på gammal grund, och deras pietetsfulla försök att framhålla Hemslöjdsföreningarnas goda inflytande på kvinnornas handarbeten. Man erinrar sig med nöje deras vackra matta, deras utställning av handarbeten för några år sedan. Att en förening, på vis som här skett, lyckats kombinera ett sammanhållande intresse för medlemmarna, med ekonomisk valuta, för realiserandet av föreningens ideella syften, är värt all uppmuntran, och när Fredrikorna nu komma med ett nytt alster av sin flit och goda smak får man hoppas att det blir strykande åtgång. Det är den här gången en kollektion sport- och promenadvantar som tillverkats. Själva vantarna äro handstickade i södra Halland men ha av föreningsmedlemmarna försetts med handbroderade utsmyckningar, vartill mönstren hämtats från en gammal kudde som nu förvaras å Röhska museet i Göteborg. Vantarna äro utomordentligt vackra, varma och praktiska; de komma att försäljas genom Halmstads Sidenhus och Modebasaren på Storgatan.

ELSA HÆGER-CARLBERG.

Kobbs Finaste Ceylon

OBS! GRÖN ETIKETT

I den Europeiska marknaden existerar
icke ett finare Ceylon-thé än detta.

Ett thé för finsmakare

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnörelsen, utgiven av FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
Redaktör: *Ellen Kleman.*

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: 1/1 år kr. 6:50; 1/2 år kr. 3:50; 1/4 år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan, Stockholm.* Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3.* Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag.* Tel. Norr 48 50 27 62.

Med Sveriges Husmodersföreningars
Riksförbunds garantimärke.

Bomullsgarn.

Domestiker.

Lärfter.

Hollands.

Madapolam.

Nainsock.

Flaneller.

Kulörta

Bomulls-
tyger.

Lakansvå-
nader, m. m.

— INGEN —
HUSMODER
KAN UNDVARA
GEFLE GARN
och
SVANENS
VÄVNADER

Åttioårig erfarenhet garan-
terar varan.

Varje kvinna och varje hem

far i

Årsbok för Hem och hushåll

en underhållande och lärrik lektyr.

Innehåll.

Ungdomen och kvinnorörelsen. Av *Brifa Åkerman*.

Förslag till moderskapsskydd. Av *Gulli Pauli*.

Handarbete som kulturfaktor. Av *Hanna Landberg*.

Sakkunnigebetänkandet av den 30 maj 1929.

Fru von Sneidern till Redaktionen av *Hertha* samt svar.

Notiser från bokvärlden.

F.-B.-F.-kretsarna.

Kalmar Preparerade

HUSHÅLLS RIS

i Hygienisk Förpackning

äro

*Lättkökta, Lättsmälta
Svällande och Dryga*

KALMAR ÅNGKVARNS KOMMANDITBOLAG